

Entwurf eines Almosen.

59. *gada=gahjums.*

Alt. 51.

Trefchdeena, 17. (29.) Dezember.

1880.

Nedaktora adreße: Pastor S. Weide, zu Neuhausen pr. Hohenpoth, Kurland. — Effpedizioni Besthorn fia qrahmatu-bohbē Selgawa.

Latv. Aw. maksā par gadu Jelgawā 1 rubl., Rīhgā sanemoht pee Daniel Minus kga 1 rubl. 20 kāp.,
par pasti sanemoht 1 rubl. 50 kāp.

Интеллектуалът не е смът:

Jelgawa, Ferd. Besthorn a kga grahmatu-bohdē, palejas=eelā Nr. 2. **Kuldīga**, Ferd. Besthorn a kga grahmatu-bohdē. **Bauska**, R. Bogel kga apteki. **Niņģe**, D. Minus kga lantori, teatera- un wehwera=eelas stuhti. **Valmeera**, Trey kga grahmatu-bohdē. **Walka**, M. Rudolff kga grahmatu-bohdē. **Pehterburga**, pee Pehterburgas zeen. Latw. draudses mahzitaja.

Par sinn un usazinaschann zeen. Latweescheent.

1881. gadā „Latveesku Awijs“ išnākts tāpat, kā šogad un mākslības tie pat. Laištais ceļapāstāvīgumam ar ahrsemēm, bet ihyāchi eewehrofim Kreiņi, ījau mīlto tehnīju, un Baltijas gubernas. Vidēmē un Kurzeme ir tā mākslības, kas draudīgā dīsīvo. Tamdeiļ ari „Latveesku Awijs“ nējīgs finas par Latveesku fādzībī vienību ir **Vidzemes**, kā ari ir **Kurzemes**. Nākotnīšu gadu laikam Baltijā tāps eewesta īvarīga reforma — prohti **meera-teesa**. — Latveesku Awijs fājīhs teījas uſluhībās kā ījau jauno darba-lauku, iji kura pārīnohs īvarigatohs un jo eewehrofamēs notkūmus. Vēžs darba un vuhlekm zilvēlam ja-īsduslāhs; tamdeiļ Latv. Aw. gādības par derīgeim un labiem stāstītēm, jobītēm, mīblāhām, dītītām u. t. j. pr., lāi zaur tam tautefīhi un tautefīhi palāvē laiku.

Vasnizas un skohlas peelikums pasneegs sinas par vasnizu, skohlu un misiju, bet ori dohs pahrspreedumus par skohlas buhschanu un derigus padohimus ziem.

ſkohlotajeem, wezateem un behriem, lai ſchis peelikums arween wairak iſpilda to rohbu, laſ ir manams zaur tam, ka mums wehl naw patſtahwigas **flohtas awiseſ**. Luhdsam zeen, libhſtahdnekuſ un ſinotajus, ka mums ari uſ preelfchu parahditu tahdu labu prahdu, la ſihds ſchim, pauehſtildami pareiſus notilumns. Strah- bafim illatris, lai ari buhtu pa druzſinai, pee ſawas tautas lablaahchanahs!

Ja tītai būhs eepējams, tad ari nāhložāhā gadā dobjum Latv. Av. laštajeem kahdu hildi, kas lai pusčko Latveeshu mahjas un pazilā Latveeshu sirdis. Veidloži nāzīnam un luhdīam zeen. laštajuš, lai apstā "Latv. Avīzes" laikā, wehl ūhīns gadā, ta ikkāris fāmu pīrmo avīzes numurū war fāremet vei laita.

Rahditajš: No eelsħejjem. No ahrsejhem. Wisjaunakħas sinas. Baltijas guberni pahrreewo jidhanas leetā. Saħkuma rruha ze. Been. 2. Latweesha dseċċa jidhanas ġimxha ze. Seomas-ġimxha ze. Kafnunum is-Mihiex. Tididinakħanjas

III.4. self-dissolution

Pehterburga. „Heroldam“ sino, ka ihsī preeksfch Keisara Ma-
jestetes v iherbraufschanas no Liwadijas polizeja usgahjuſi kahdas wer-
stes no Losomo-Sewastopoles dſelszela stanžijas Slangorodas, dſels-
zelam itin tuwu, kahdā ſchluhnī til-ko israktu gangi. Noſeedsneeki
ne-efoht fakerti. Muſchias ihpaſchneeks, kura rohbeschās ſchluhnis
atradahs, noschahwees. Weens no wina dehleem jau ſenak aiffuhiſtis
dſihwoht Sibirijs, un ohtris pehz ſchi gadijuma paſudis. — Do-
mehnu ministerijā, ka „Now. Br.“ sino, cerhdni ſametufchi kapi-
talū un grib dibinaht ſtipendiju par peeminu tam, ka graħfs P.
A. Walujew 7 gadus wadijis fcho ministeriju. Schinis deenās
nu gahjuſi ihpaſcha deputazija un luhgusī graħsu Walujewu, lai pee-
nemu mineto kapitalu. Walujews pateizees fawem ſenakajeem
apalkſchnekeem par lihdsjuhtigo peeminu un wehlejees, lai fameſto
naudu nospreestu par gohda-makſu wiſlabakajam darbam par purwju
iſſufinashanu. — Likums par nodohſchanu no eenahkſchanas
efoht jau pilnigi gataws un gaidoht til uſ apſiyrinashanu. Buh-
ſchoht jamakſa 3 proz. no ſlaidras eenahkſchanas.

Jelgawa. Prezes wirswalde, tā „Wald. Wehst.“ lāfams, drukatawas ihpaschneekam Ģ. Sies lackam Jelgawā atlāhwusi isdoht Kreewu walodā politisku-literarisku nedēļas-rakstu sem nosaukuma „Myravēj“ (skudra). Par atbildigo redaktoru apstiprinahts Leonīds Witwijskis.

No Neretas. Kà „Mahj. Weefis“ un daschas gitas awises finoja par weefigo wałaru un teateri Neretâ, tà ari mehs fawâ 48. nummurrâ pafneedsahm kahdu finojumu no „M. B.“ lunga. Tagad mehs us tam sibmejotees lasam „Mahj. Weef.“ tà:

"Mahjas Weesa" s̄ha gada 46. nummuru no 15. Nowembera tahds rakstītājs, kas parakstījis N—s, israhdidamees preelsch laftājeem kā tahds, kas gribot mani gohdinaht, ir islaidis daschus melus par mani un par Neretas draudsi. To gohdu, ko s̄his rakstītājs man dohd, nekabrodams, wina melus, kuri leefahs waijadīgas, usklahschu.

1) Naw teesa, ka esmu paslubinajis Neretas draudses jauneklius
us jautribas-, weesibas- un teatera wakareem. To dariht nepeeder pee
mang omata.

2) Ir gan teesa, ka tuwu pee kestera mahjas us manu pamudi-naschanu ir ustaifhts jauns nams, bet — naw wis teesa, ka fchis nams dehl weesibas- un teatera wakareem ir ustaifhts. Tas nams ir skohlas-nams, kur tapat, ka ari wiſas zitās skohlas — jaun Kursemes augstakas skohlu komisijas raksteem ir aisleegts balles, weefigus- un teatera wakarus u. t. pr. notureht. Tai jaunā namā ari nekad ar manu atwehleschanu jeb finu weefigu- jeb teatera wakari naw isribbłoti.

3) Naw teesa, ta ne sen ir israhdita kahda luga, ko es pats buhtu fazerejis. Ne luga ir israhdita, ne ari es tahdu jeb-kad esmu fazerejis.

Luhdsu zeenijamo redakziju, scheem maneem raksteem weetu doht nahlofchâ „Mahjas Weesa“ nummurâ. P. O. Wagner.

Rihga. Landrahts barons Friedrich Wolff, ekselenze, zaur se-
nata uksu, us fawu luhgumu, atlaists no Widsemes hosteesas loh-
zeka amata. — 17 gadus atpakat, kā „Rig. Ztga” raksta, kahdam
lungam nosaga naudas-maku. Tagad nu min. kungs dabujis wehstuli
is Maskawas. Winam raksta: „Zeen. kungs! Mana sinama sirds
mani atgahdina, Jums atmalksah nonemito summu, kas notika gadus
17 atpakat vee Rosenbachā. Juhsu mākā atradahs 10 rubli skaidrā
naudā un daschas twaikou biletēs; es tāfeereju tāhs us 2 rubli, un
maku pafchu rehkīnu ari 2 rubli wehrtu. Luhdsu, šo naudu laipni
fanemt. Bet ja usdohtā biletu- un naudas-māka wehrtiba buhtu par
masu, tad luhdsu, atleekas man dahwināht. Peedohdeet man nedarbu!”
— Tee ir wehstules wahrdi, parakstīti ar R. N., un kļaht bij peelikti
14 rubli.

No Ghrgleem „B. W.“ siso, ta tur wehl arween haka fehrga pastahwoht un vrofolt upureus.

No Suntascheem raksta „Balsij“: Baku slimiba schogad pee mumis leelā mehrā plohsahs. Wasaras widū schis nepatihkamas zee- minsch enahzis, un wairs negrib til lehti prohjam eet. Winsch ir dauds few par laupijumu panehmis, — pa leelakai dalai behrnus. Pat naw kaunejees pee wegeem laudihm kertees. Jo ne-ilgi atpakał, kā tika stahstihts, lihds 60 gadus wezs tehws schim nesabam weesim par upuri krita. Schis zeeminsch wehlak ar zitu draugu, scharlaku, fabeedrojes, un ta sawu darbu strahdā, ka pat til taht nahza, ka Kastranas vagaasta-skoblu majaadseig us kahdu laiku flehat.

Sudraba medatus, ar wirstruktu „par uszichtibū“, pēe Stanisława bantes nefamus, Nowembera mehnēsi ir dabujuschi Wisaugstaki dahwinatus: Widrischu pag.-wezakais Sihmanis Enne, Widrischu pagasta-skribiweris Mahrtiash Andermann un Lehburgas pagasta-skribiweris Julius Wihstuz.

Tehrpata nupat ofkal weens students dueli kritis. „N. D. 3.“,
scho sinodama, leek publikai it nopeetnus wahrdus pee firds. Nepee-
teekoht, kad mehs ar klusu schehlumu tahdas sinas fanemam, ne, —
mums waijagoht ar ihgnumu un firdibu pretotees tahdam wezlaiku
ceradumam. Pawifam nepareisi esohf, ne-atsiht, ka zitu neewah
ir negohdigaki, neka buht neewatam. Un pawifam jafmeijahs
esohf, kad dohmajoht padarito aplaitinaschanu isschikt zaur kaulinu
meschanu jeb, kas tas pats esohf, zaur laimiga schahweena jeb duh-
reena netihschu atgadijumu. Ra mehs pret wiseem wezu laiku mah-
neem karojam, ta esohf laiks, ari scho wezlaiku netikumu reissi atmest.

— Un tas ir teesham teesa! — Par jaun-eezelto Tehrpatas mahzibas-apgabala kuratoru, senatoru baronu Stackelbergu, dohd „R. D. B.” schahdas sinas: Barons Alekanders Stackelbergs, dsmis Igaunijā, ir Wormsmuischas ihpachneeka barona Stackelberga un baroneses Vietinghoff-Scheel dehls. Sawu mahzibu barons Stackelbergs dabuja teesu-sinibas skohlā, un bij tad par prokureeri Igaunijā, wehlak Kursemē. Barons Stackelbergs, kuram ari Kursemē muischa, ir laulibā ar baroneši Korff, un efoht rada ari ar daschahm Widsemes muischneeku familijahm, kas pa dalai Tehrpatas apklaimēdsihwo.

Maskawa. Nahkofschà gada ruhpneezibas- un mahkflas ißtah-dei Maskawà efoht nospreests buhwelt milfigu sahli. Buhwe maskaf-schoht 100 tuhkf. rublu. Isrikotaji zerè, ka Rubinsteins diwi reisas nedelà dohschoht konzertus schini sahle. Ißtahdes weetas leelums-lihds schim efoht 15 tuhkf. 500 kwadrat-afis.

Ji Poltawas gubernas sino, ka art tur rudsu zena s fahkoht
krist. Tagad jan pahrdohdoht 1 rubli pudā; bet eshoft zerams, ka
zenas wehl wairak masinashotees, jo sliktu zelu deht nahkotees lohti
gruhfi labibū išwest us zitureni.

Charkowa. Ne ſen tur atklahja gubernas ſemſtibas fehdeſchanu. Gubernators ſawā atklahſchanas runā peemineja par leelajeem upureem, kurus Charkowaſ gubernā breeſmiga laſlu fehrga (difteritis) prafijufi. 1879. g. ar winu faſlima 20 tuhſt. lauſchu, no kureem 7000 miruſchi. Schogad faſlimuſchi 13 tuhſt. 316 un miruſchi 5 tuhſt. 501 zilweki.

Simbirſka. Lihds ſchim no Wolgas apgabala dabuja tilai behdigas ſinas. Tagad nu Kreewu Maſkawas awisei rakſta no Simbirſkas gubernas, ka no bad a iſti wiſ newaroht runaht, lai gan druwu augli leelä faufuma deht ſhogad bijuſchi dauds wahjaki, nekä ziteem gadeem. Labōs gaddos, ka ſinotajs, lahdos muischias ihpaſch-neeks Simbirſkas aprinki, rakſta, eſam raduſchi no defetinas dabuht 150 pudu, ſhogad dabujahm rudsu drusku vahri par 60 un griku ap 50 pudu, un ta tad nahkahs, ka laudihm, ja ne wairak, ir ko dſihwoht. Ohtris peerahdijums tam buhtu ta leeta, ka zitahm reisahm pehz nobeigteem lauku-darbeem ſlikidös gados darba-ſpehki Simbirſka bij lohti lehti, jo wiſi dewahs uſ pilſehtu, lai til ſapelnitoſs gabala maises. Tagad strahdneeki gandrihs nemas naſt dabujami, un deenaaſ-algas ir lohti augtas; jo ſemneeki palikuschi ſawas fahdſchās. Bes tam wehl daschas fahdſchu draudſes pavifam naſt peenehmufchias labibas aifdewumu, kuru tahn peedahwaja ſemſtibu waldes; jo bads neſpeeda, un lautiasi negribeja uſnemitees, nahkoſchā gadā atdoht oht-teek labibas atpakat.

Krima. Wihna-stahdu tukainis (filoksera) ne sen parahdijees Krima un fahzis pohsticht turenus wihna-ohgu dahrus. Dehl wina isnihzinaschanae ir generaladjutantam baronam Korffam Wisaugstaki dohta ahrlahrtiga pilnvara, spert wifus waijadfigohs sohlus Krima, — par peem, ismelleht wifus wihna-ohgu dahrus Krima, isnihzinahf fanguschohs stahdus un ari wifus apkahrtejohs kruhmus u. t. j. pr. Par tahda wihse isnihzinateem stahdeem tilg winu ihpaschneeleem mat-fata is walsts lahdes atlihdsinachana.

No ahrsemehm.
Wahzija. Bismarks tagod wairak nodarbojahs ar ahrido politiiku, — ihpaschi ar austuma jautajumu. Padohms, lai eezel schlikh-reju-teefu, naw wis, ka isgahj. nummurā sinojahm, nahzis no Anglijas puses, bet is Bismarka galwinas; winsch to gribejis. Minetaiteefai buhtu jafastahw is wifahm 6 leelwalstihm, kas sawu spreedumu taifitū ar balsu wairumu; ja 4 leelwalstis buhtu weenis prahcis, tad — spreedums buhtu peenemts. Lai schlikhreju-teefas spreedums atlaknebuhtu weltigs, tad abahm strihdus walstihm. Turzijai un Greekijai,

eepeeksch buhtu ja-apfohlahs, ka padohsees spreediumam. Bet kā jau minejahm, gruhti zerams, ka fchis preekschlikums jeb-kad tiks peenemts. No Kreewijas sinams, ka ta zeeti turfrees pee meera politikas un no-gaibihs, kā taks leetas reis noraiissees. Kreewija nedohmā jaukt Anglijas zenteenus Greeku leetā.

Austrija. Krohna-prinčscha Rudolfa kahsaš, kuras dohmaja noswineht Februara mehnesi, atlitas us weenu mehnesi wehlak; bruhte esoht tahda peewahrgusī. Bet no zitas puſes fino, ka tas notizis zita kahda eemefla dehl. Keisara namē esoht fanihzis ar Wihnes pilſehtas-weetneckeem, un tamdehł kahsaš atzeltas us wehlaku — warbuht meera laiku. — Wihnes kundses un jaunkundses leelās behdās: — Keisars atraidijs eeluhgſchanu us balli, kuru pilſehts fataiſjees tam doht. — Tā tad nu preeki wehjā, un iſdohſchanas par dahrgajhi kleitehm, bantehm un ſkulleteem mateem tihri pa tuſchu un aufstu!

Anglija. Waldiba fahk aisleegt Ibreem leelahs lauschu fapulzes. Us minetajahm fapulzehm runataju waloda paleekloht arween nikaaka, ta ka eshoft jabihstahs no leelu-leelahm jukschanahm, ja waldiba atwehletu tahdas wehl us preefchu notureht. Dauds balsis ari pazelahs Anglijā un peeprafa, lai waldiba Ibru leetu nemtu nopeetnaki rohkā, jo zitadi ta beegschotees ar — rewoluziju. Waldiba tad nu ari fahkuši klausitees us tam, kas ihpaschi no tam noredsams, ka us nemerigajeem apgabaleem fuhta wairak kareiwu. — Angleem ari schinis deenās peenahlusi nepatihkama wehsts is Deenwidus-Asrikas. Transwales republika peepeschti fazehluſees pret Anglu waldibu un no tahs raugahs atratitees; eshoft jau ari eezehlusi fawu paschu presidentu. Angleem us turen buhs jawahk leelaks kara-spehks, un tas teem schai brihdi nahkahs deewsgan fuhrī.

Italija. Garibalda dehls Menoti ißsludinajis awisës, ka winsch naw neweena suhtijis us Greekiju, lai peedahwatu Greeku waldibai kahdu Kara-pulku, kad tai ißzeltohs sadurschanahs ar Turziju. — Italijas Lehning-pahris tuhlit pebz jauna gada apzefoschoht Sizilijs falu. Katolu preesteri fataisahs winu karsti apsweizinaht; efoht jau preeksch tam ißluhgufchi atlauschau no pahwesta.

Wisjaunafahs finas

Jelgawā, 16. Dezemberi. „Nowosti“ sino, ka no jauna gada griboht pa-augstinaht zukura akzīsi. — **No Tekenzi kara-lauka** padstēd, ka Tekenzi pilnigi sakauti; wini pasaudejuschi daudz tuhksioshu aitu un leelohpu, un ari erohtsfchu. No Merves nahkoht Tekenzem valīgā kara-pulkī ar leelgabaleem. — **Iz Garkowas** sino, ka Gutas zukura-fabrikis, Bogo-duchowas turwumā, nupat nodedsis lihds pat pamateem. Skahdi rehkina us 800 tuhkf. rubln. — **Odesa un Kischinewā** schinis deenās manita semes-trihzeschana. Wissipraki gruhsdeeni bijuschi Kischinewā; dažhi nami dabuju-schi fchekhlamus. Nelaime ne-esoht notikusi, gohds Deewam, nelahda. 24 gadu laila ne-esoht Kischinewā peedshwota tik stipri semes-trihzeschana. — **Silku sveija** fcho ruden bijusi lohti laba pee Wahnu juhras peekrastes; tik pati sveijoschana bijusi pagruhta — deht pahraf stipras aukas. Pehrn ruden wislabak lehrabs pee Anglu peekrastes. — **Angleem Deenwidus-Afrikā** gah-jis flitti; sino, ka tee stipri sakauti no Transwaleesheem. Angli pametuschi 200 nonahwetus un 50 sawangotus.

Baltijas gubernu pārkreisvēsturiskās ietās

Sawā 50. nummura mehs ſiaojahm, ka „Pehterburgas Kreewu awise“ ir nodohmajufi pahrreewoht Baltijas gubernas, ihpafchi Latweefchus un Igaunu. „Latweefchu Awises“ bij lä pirmahs, kas no Latweefchu puſes ſchai nodohmā nemtai „pahrreewoſchanai“ pretojahs, Latweefchu tautibu aifſtahwedamas. Pa tahn ſtarpahm „Riggs Wahju awise“ un „Zeitung für Stadt und Land“ ir paſneeguſchas ralſtu, kas no Igaunu puſes ſchai nodohmā nemtai pahrreewoſchanai pretojahs, Igaunu tautibu aifſtahwedams. Un ta Igaunu awise, kas Igaunu tautibu aifſtahw, naw wiſ „Sakala“, kas ari teizahs Igaunu tautas farogus augſti neſoht, bet awise „Talliuna Söber“ (Rehwales draugs), kas pati nelepojahs, fä tautas pihlars un ari neblauj: „Tauta, tauta, tauta, tautiba,“ bet — lä rahdahs — proht eewehroht ſawas tautas labumu un „nebehg, kad reds willku nahkam“.

Pehž tulkojuma, kas rohnahs aug'cham minetās Wahzu awisēs, mehō saweem zeen. lasitajeem sħè pasino sim, fa "Talliuna Söber" spreesch Baltijas gubernu, i h p a f ħ i Igaunu u pahrkreewojchanaas leetā:
"Kad isgħajnej fuq waqt Rehwale nofwa neha ja Igaunu dseed. - fwejt- kus, tad Kreewu awisess flaxx balsi apfweżżejjn ja Igaunu un weħleja Igaunneem daudj laimes, lai eetu kreetneem fohleem u preekschu ja mōd tautijskōs zenteenōs. Tas bij labi, un par to wareja preeżżeek. Bet tee, kas sin, fa iahs paċċas Kreewu awisess muhsu gubernu un muhsu tautas fewijsklo buhċħanu weenmehr leel nowahrtā, negribeja labi tigeħi, fa mihligee wahrdi naħf if-ustiżiġas firð. Tee, kas ir-eepa jinu tħalliex ar to garu, kas pehdejōs laikōs walda sħais (Kreewu) awisēs, saliħd sinjal, sħobex mihligohs wahrdus ar kohsħamo, fo u sħiekk u mafskeri, lai wareru

Igaunus iiswilst, kā ūwtinas, jeb ari salihdsinaja minetohs mihlighohs wahrduš ar īhli, ko grib eepehrt eelschā — starp tāhm daschadahm tautahm Baltijas gubernās. — Tik-ko ir sahdi mehneshi pagabjuſchi, un breesmigi nagi jau iſſteepjahs iſ mihkstahs kēpas. Schihs Kreewu awises now zits nekas, kā Igaunu tautas tautibas pretineezes, kas eenihst muhſu ſewiſchko buhſchanu, muhſu walodu un muhſu tizibu. Schihs awises it uſ ſaween farogeem uſrakſtijusčas, kā Igaunu waloda un tautiba ir ja-iſnihzina. Jau Septembera mehnēſi „Pehterburgas Kreewu awise“, kā medineeje, eefahla gainaht wiſas tāhs buhſchanas, kas Baltijā zitadi iſſkatahs, nekā Kreewu buhſchana, un drihs lahdas zitas awises, rehja, kā ūniſchi, pakal.... „Pehterburgas Kreewu awise“, „Nowoje Wreme“ u. z. tagad ſkubinadamas ſkubina, lai Latweefchus un Igaunus drihsā laikā pahrkreewo, it kā tautas buhtu mahlu pilas, no kurahm, Kreewu awisehm par laika-lamekli, wa-retu pohdus un kannas taſiht. „Kohzinus, kas now ſafeeti kohpā, war lehti ſalaufiht“, to Kreewu awises it labi ſin, un tamdeht grib ſchlikt Baltijas gubernu daschadahs tautibas. Pahrkreewoſchanai eſoht janoteek zaur Kreewu ſlohlahm, kā tas noteekoht Kaukaſijā. Ari mi-neiā Igaunu awise vateizahs par to gohdu, kā Igauni tohp Kaukaſeeſcheem ſtahditi blaکam, jo ſchi awise ſaka tā: „Mehs jau atspeedamees uſ wiſpahrigo Eiropas kulturu jeb iſglichtibu, kād Kaukaſijā ſlohlahm un iſglichtibai wehl nebij ne eefahkums likt. Mumus ir ſawas tautiskahs ſahdschu, pagasta- un Kirſpehles-ſkohlas, kā ari ſeminarijas, kas muhſu jauno pa-audſi kreetneem foheleem wed uſ preeſchu, kā reti zitur fur. Kaukaſijā nebij nekahdu ſkohlu. Pee mumus wajadſetu muhſu tautas ſkohlas papreeſchu iſnihzinaht, un tad tikai uſ winu drupeem uſzelt Kreewu ſkohlas. Waj muhſu behrni ſchais (Kreewu) ſkohlas, pahrkreewoſchanu iſnemoht, to mahzifees, kas garu pataifa gaſchaku, ſirdi ſilitku un ſchliktaku, tas — kā leekahs — it „Pehterburgas Kreewu awisei“ weena alga, jo ſchi awise no muhſu behrneem negrib iſaudſinaht zilwelus, bet weenmehr un weenigi titai Kreewus. Kahdu laiku atpakaſ ſchi pati awise dewa to yadohmu, lai Baltijas gubernas eetaifa par ſtrahpes-paſchiliu, uſ ſureni buhtu nihilisti aif-ſuhtami. Warbuht kā tagad ſchée ſamaitatee walſis pawalſtneeki muhſu pagasta-ſkohlas dabuhs patverſmi un uſturu. Muhſu ſkohlotajeem, un teem, kas ſeminarijas buhdami grib palikt par ſkohlotajeem, buhtu pee laika jamekli zits lahdas amats, kād „Peht. Kr. aw.“ lahdus reiſi paliktu par — ſkohlu ministeri. Bet warbuht, kā tas tik drihs nenotiks!“

Sihmejotees us to „Peht. Kr. awises“ teifumu, kas nosaka, ka pahrkreewotee Latweeshi un Igaauri nesaudefchoht fawu patstahwibu un tautibū, bet ka zaur mineto pahrkreewoschanu Wahzu kulturas jeb iiglihtibas weetā tikai tapfchoht eewesta Kreewu kultura, „Talliuna Söber“ rakkia tahdā wihsē: „Ko ſchée jaukee wahrdi noſhīmē, ir gruhti ſaprohtams; Igauni un zitas tautas Baltijā tapfchoht pahrkreewoti, un tomehr paturefchoht fawu patstahwibu?! Ari jabrihnahs par to, kad Kreewu awise grib, ka Igaauri fawu kulturu, ko „Peht. Kr. aw.“ nosauz par „Wahzu kulturu“. Lai iſmihj us „Kreewu kulturu“. Waj tad „Peht. Kr. aw.“ dohmā, ka Igaauri lihdsinahs tam ſinamam ſunam, kas gakas gabala iſlaida iſ ſohbeem, tamdeht ka gribaja gaicas gabala eh u faktet uhden? Mehs Igaauri, t. i. Igaauri ſemneeku lahrtä, kas ir muhsu tautas ſtiprais pamats, efam ſemkohpji un ſtrahdneefku laudis, kas fawu gohdigo darbu mihledami mihlē; mums naw walas dſihtees pakal lahdahm neſinamahm leetahim, un mehs negribam un ari newaram tahs buhſhanas mihleht jeb nižinah, ko muhsu labais gars mums neleek mihleht jeb nižinah. Lai Kreewu awises muhsu iiglihtibū nosauz par „Wahzu“ — jeb var „Kafeeu iiglihtibū“ — tas mums ir tihri weena alga. Kas mums ir, ta ir Igaauri iiglihtiba; ſchi iiglihtiba, ar ko efam vilnigi ar meeru, muhs ir ar ſekm wedufi us preefschu, un jeram, ka wina muhs ari turpmak wedihs us preefschu. Mehs Igaauri mehdsam fazih: „Sinamas ir tahs leetas, kas jau ir, bet neſinamas tahs, kas wehl buhs.“

"Lai Kreewu awise mums papreelsku peerahda, fa Kreewu kultura labak mahza, fa launu buhs eenihst un labu mihleht, neka muhsu tagadeja kultura, un tad lai muhs paflubina us mitoschanu."

"Peht. Kr. aw." räksta tahtak tä: "Lihds schini Baltijas gubernäs Latwieeschi, Vihbeeschi in Igauni newareja zitas, sà tikai Wahzus-flohas apmekleht, pat tur, tur ir Kreewu flohas, sà p. p. Nihgå, tamdehl ween, sà neproht Kreewu walodas u. t. pr."

Üf tam „Tallinna Söber“ atbild tä:

"Mehs nesinam, ko "Peht. Kr. aw." tura par Latveescheem, Lihbeescheem un Igaunieem. Tas nobuhs ta masà drusjina, kas pilsehtas dñshwo? Ta leelu leelä dala Igaunu dñshwo us semehm, un tur ir lauksfõhlas, kurâs ir ka mahzibas waloda — Igaunu waloda, un par fõhlotajeem ismahzabs seminarijâs, kurâs aridsan par mahzibas walodu ir Igaunu waloda. Tapat tas ari ir, zil mehs to ñnam, pe Latveescheem.

Ari pilfehtas zet tautas skohlas, kurās mahtes jeb tehwa wolda ir par mahzibas walodu. Tee, kas grib eeguht augstaku isglibitbu, kahdu newar dabuht tautas skohlas, pa leelakai datai neprasa, kahda skohla mahzibas waloda, bet prasa, kura skohla labak mahza. Lai Kreewu skohlas fchinī sinā pahrspehi Wahau skohlas, tad skohleni windas ees — paschi no fewis, jo še peepildahs tas wahrdē, kas faka: „Kur labi, tur ir mana tehwijsa.“

Augsti mahziti wihri naw tai mehrā uslubkojami par weenash
jeb ohtras tautas un tautibas lohzelkeem, fa winus waretu nosauft
par pahrfreewoteem jeb ari par pahrwahzoteem. Jo augstaki wini
tahpj pa sinatnibas pakahpeeneem us augzhu, jo wajak wini peder
wisai zilweku tautai. Ja nu schē pee mumus hubtu jayahfreewo, tad

pahrfreewoschanu newar isdariht nedfs augstakās skohlās, nedfs ari pil-
fehtu skohlās. Tauta pa leelakai dalaī dīshwo us semehm kā semneeki.
Lauk-, pagasta- un sahdschu skohlās waijag pahrfreewoschanu west-
zauri, jo zitadi sħis (pahrtreevoschanas) darbs valihs nepadarihts jeb
buhs tikai pa dalaī padarihts, un nebuhs no leela swara preefsh pa-
fhas tautas. Mumš sħleeket, ka muhsu semneeki, iħpaċchi Igauni, ta-
gadejo pagasta-skohlu pahrfreewoschanu — ne buht ne-apswiezinahs ar
leelu preeku. Bet kaf nu teesħam muhsu laukskohlas pahrfreewotu,
waj ar waru jeb ar wiltu, tad pahrfreewoschana nestu sħohs augħus:
prohti Igauni, kas tagad eet leeħem fohleem us preefshu, taptu aptu-
reti sħai zekka, un winu isgħiġtiba un turiba, kas plauktin plaukst, eetu
pee pirmahs, ohtrahs un tħeqħidha pa-audsej atpaka. Meħs stipri je-
ram, ka muhsu svejtħita is Semes-teħw's Kreewu awisehem nedohs taħdu
waru, loi winas ari wehl stiprak balsi fewi usteikħoħ par — tautas
balsi un par labakeem behrnejem faww ħejja. Walstij waijag dar-
bigu un darbà ismanigu vilfonu, un Keisaram waijag uistiqiġu pawali-
neelu. Mumš leekahs, ka pirmajja sinā efam pahraf par da-
scheem ziteem, un ohtrajja sinā ne-efam paliku sħi aix wi-seem
ziteem. Ko tad weħl „Peħt. Kr. awise“ no mumš għib? Wina għib
Kreewu kulturu jeb isgħiġtib! Kas tad ir-Kreewu kultura? Kreewu
kultura ir-kā behrns, kas ir-peedsimis no Kreewu gara un Wah-
Eiropas gara, kam Peħteris Leelais atwehra durwiż faww walstij.
Mumš ir-fawa Igaunu kultura, kas ir-kā behrns un — speħzixx behrns,
kas ir-peedsimis no Igaunu gara un Wahju gara. Tagad nah
„Peħt. Kr. aw.“ un pagehr, lai Igaunu kultura sħķirahs no weena
no faww ħekk, weżafeem un peenem zitru kahdu garu par faww audsina-
taju. Bet sħis gars, ko mums par audsinataju peedahwà, wina we-
żumu eewehro joħi, newar zits neħħas buht, ka muhsu Igaunu kulturas
— braħlis. Bet kaf weħl leekam weħra semneelu fahrtu, kas pee il-
fakras tautas ir-ta swarigak dala, tad ir-jafala, ka tas gars, ko
mums peedahwà par audsinataju, ir-Igaunu kulturas — wahjalik
braħlis. Un waj tas now pawisam atsħegħarni?!

Gandrihs wehl stipraki, nekā „Peht. Kr. aw.“, „Nowoje Wreme“ sklubina, lai Igaunus un Latweeshus pahrkrewo drihsā laikā. Kahdā rakstā, ko is Rihgas dabujusi, „Nowoje Wreme“ faka, ka Latweescheem un Igauneeem zīts nekas ne-atleekoh, kā palikt — waj nu par Kreeweem ieb par Wahzeem. Pahrwahzofchana jau eshoft dīlii faknes dīnūsi, un „Nowojes Wremes“ sinotajs newar sapraast, tamdeht muhsu walstij ir jadobd nauda preeskā skohlāhm, kurās „fwechās semes“ walodā mahja. „Nowoje Wremes“ sinotajam Kreewu walsts buhfchanas wið-pahrigi un Baltijas gubernu buhfchanas ihpaſchigi leekahā buhi pawifam — „fwechās“. Pirmkārt neweens gan newarehs kahdu no walsts waldbiās fargatu un apstiprinatu walodu nosault par „fwechās semes“ walodu. Jau ūnā mehs us to norahdijahm, ka ihpaſchitahā semes, kuru eemihtneeli nepeeder pee weenās un tāhs paſchas tautas, jo labak set un plaukt..... Katra tauta, kas ween-weenigutikai no fawa tautibās-gara grib liktees, paliks stahwoht, un tamdeht ees atpakał. Kihneeschī fawā laika stahweja angstaiki nekā zītas tautas, bet wini no schi pakahpeena ūluka arween semak un semak no ta laika, kad no zītahm tautahm atfēlikrahās un nodalijahs — zaur muhreem un aſins-likumeem. Daschadas tautas, kas kohyā miht, ir kā uhdens, kas weenmehr tezedams, paleek ūkaidris un dīshws; eemihtneeli, kas peeder pee weenās un tāhs paſchas tautas, ir kā uhdens, kas netek un tamdeht lehti fahk puht. — Kreewijā dīshwo daschadas tautas. Winas wiſas falpoja zīts zītam un aīsstahweja zīts zītu ar fawahm daschadahm dahwanahm; neweenam nerahza prahā, zītu kahdu tautu nosault par „fwechū“ tautu, ne ari kahdu zītu walodu par „fwechās semes“ walodu. — Kamehr kahdas Kreewu awises fahks laudis muſināt, lai zel fawu tautisko degunu jo augstī, grībedamas zaur ūcho fahls-wirumu ūdabuht pulka laſitaju. Ka tāhs gars muhsu leelajai tehwijai now par labu, to gan nopratihs iſkatriš, kas ūcho leelu grib un war meerigi pahrdohmaht..... O htrkārt newaram atmineht, kas tāhs par ūkohlāhm, kurahm vēž „Nowoje Wremes“ sinotaja dohmahm muhsu walstij newaijadsētu doht naudas. Kā jau redzejahm, tad zaur augstakahm ūkohlāhm tautu newarehs pahrkreewoht. Muhsu tautas ūkohlas un seminarījas now no augstā krohna ne kapeikas dabujusčas. Igaunu-seme pati ir ūchihā ūkohlas eezeblūsi un ari ustur. Schais ūkohlaš ari now Wahzu waloda par mahzibās walodu, bet Igaunu waloda. Schais ūkohlaš, un no teem wiħreem, kas ūchais ūkohlaš audzināti, muhsu semē tohp kohpta Igaunu waloda, un ne wiħ Wahzu waloda. Kā to war fazīht, ka pee mums pahrwahzofchana eshoft dīlii fawas faknes dīnūsi, mehs ne buht newaram sapraast. — Kā jau augstahm fazīhahm, Igaunu kultura ir gan kā behrns, kas ir peedsimis no Igaunu un Wahzu gara, jo iſklatōs tautas kultura ir kā behrns, kas ir peedsimis no paſchas tautas gara un no to tautu gara, ar kurahm ūchi tauta pawaditōs laikos ir ūkohlfes un kohpā qahjusi; bet to ne buht newar fazīht, ka Igaunu kultura ieb iſglīhtiba eshoft pahrwahzota. Igaunu ūfischi ūkohlanu Wahzi ir ūfmejuſchi un ūkohpuschi; Igaunu tautibu dohma ūnibzīnaht — tikai kahdas Kreewu awises. Ta iſglīhtiba, kas mums tagad iraid, ir Igaunu iſglīhtiba, un mums ir pilnigi weena alga, kur ūchi iſglīhtiba ir zehluſees un kā wīaa ir ūplaukuſi. Un ūchi iſglīhtiba ir tik dīlii pee mums efaktorjuſees, un ir muhsu semei un tautai tik laba un deriga, ka to newarehs bei leelas ūkohdes ūnibzīnaht, ieb kā nefahli iſraveht. Un to ari neweens nedrihki ūnibzīnaht, zīk ilgi mehs, fawu apgehrbu walladami, fawu walodu runadami un Deewam gohdu dohdami, efam Keisara uſtīzīgee pawalstneeli un walsts gohdīgee pilſoni. Lai Kreewu awises mums peerahda, ka mehs tāhdi ne-efam, ieb kaut kahdā ūnā ne-efam.

tik ustizigi un gohdigi, fa dsimuschee kreewi iraid, un tad lai pagehr, fa muhsu tautiba un fewischka buhfschana lai tohp nofoshita ar nahwi, — bet dtihsa nè! —

Ar ihstu firds preeku Igauau tauta nehma dalibu pee wifahm tahm leetahm, kas muhsu plascho tehwiju padarija spehzigu — eekschligi un ahriki. Tapat fa muhsu brahki, kreewi, ari Igauau tautas dehli zihniyahs un sawas asinis islejha par sawu leelo tehwiju. Neweena Igauau wahrds wehl naw atrafis starp teem, kas pehdejds laikds fa-weenojahs un bresfmas darbus pastrahda — pret walsi, pret likumi- gahs fahrtibas un — pat pret muhsu swehtitä Semes-tehwa dñshwibas. Kamdeht tad kreewu awises grib pahrtaijht tautu, kas sawa tagadejä buhfschana ispilda wisu to, kas Keisara pawalstnekeem ja-ispilda, un kas daschä sinä saweem lihdsplifoneem is kreewu tautibas war huht par labu preekschihmi?... Kad mehs ar ihstu firds preeku fflat- jamees us sawas tehwijas spehku, un fcho spehku zik waredami felme- jahm ar sawahm mantahm un asinim, tad mehs to darijahm, fa sawas leelahs tehwijas ustizige pilsoni. Bet mehs to ari darijahm, fa sawas masahs tehwijas, jeb fa sawas dñmtenes pilsoni, jo bijahm — it nemanoh — pahleezinati, fa stiipa walsis sawas daschadahs pa- walstneku tautas, winu gohdigahs fewischkahs buhfschanas, winu walodas un tizibas sinä jo labak warehs un ari gribehs apfargah. Fa lai mehs paturam fcho firds preeku par sawu leelo tehwiju, kad mums buhru jadohmä, fa fcho kreewu awischu zenteeni ari iraid muhsu lihdsplifonu is kreewu tautibas un — pat muhsu augstahs walsis-waldis- bas zenteeni? — Waj schee weeglyrahtigee laikrafti, kas ar tautahm spehle, fa behrni ar kaulineem, waj wini wisu to ir labi apdohmajuschi? Jeb waj „Peht. Kr. awise“ teesham to grib, lai mehs winas brihnischki- gahm ahkstischanahm tizam, prohti, fa mums pehz pahrfreewoschana wehl palischoht lahda fewischka buhfschana? —

Bet fur tad kreewu awises dabu to duhfschu, taha taha wihsé fahroht pret muhsu isglihtibu, kas edama eet us preekschu? Winas to dabu no mums pascheem; no tahm farihdischanahm daschä muhsu awises, kas aif nepratiga enaida un newaredamas deewsgan tahli fflatitees, ri- hiddamas tihda tautu pret tautu, fahrtu pret fahrtu un draudsas pret saweem mahzitajeem; awises, kas neeka notikumus uspuhsh un us- spihle par tautiskeem, ta fa pat apdohmigi wihs muhsu starpä un starp muhsu lihdsplifoneem is zitas tautibas — gandriks fahk dohmaht, fa strihdus un enaids starp tautibahm ir muhsu semite japeeskaita pee ikdeenischkeem notikumeem. Muhsu wahjee brahki, sinams, fgreen pakal tahdahm runahm, kas leelu trohlsni faze, ihpaschi kad tohp runahs no ne wifai labahm leetahm, jo pasaulei patiht wifs tas, kas ir par peedauischanu. Ta tad dasch, pawisam nemanidams un negribedams, daschreis fakurina uguni, un muhsu pretineeki ir tuhslit flah, lai wa- retu aisdedsinaht muhsu mahjas.

Waj nebuhtu laiks, fa tee labakee muhsu starpä or wisu spehku pretotohs taha taha farihdischanahm, kas muhsu semi, muhsu tautu un muhsu dñshwi leek nowahrtä muhsu lihdsplifonu azis un pawed us taha- dhm nepareisahm dohmahm, it fa Igauau iskattru jaunu buhfschana, lai ta ari isnihzinatu winu tautib, apsweizinatu fa sawu atswabi- nataju?

Wispirms mehs usbildinam Juhs, tautas fkohtotajus! Juhs rohkas ir jaunä pa-audse. Neleekatees pawestees un famusinates no enaida un leynibas; neleekat rihtajem pahriwareht Juhsu firds ap- iku, kaut ari wini Jums grib eeteikt, fa efekt tautas bals. Neemeet dalibu pee tautas zenteeneem un tautas plaukschana, kas isglihto tautas dñshwi, bet nekemeet dalibas pee farihdischanahm. Politika naw weegla leeta! Dasch dohmä, fa tautu siumi, bet tohp pats siunti. Dasch wihs dohmä, fa strahda pats no sawa prakta, bet kalpodams kalpo fahdeem ismanigeem, kas grib isnihzinah muhsu fewischko buhfschana un muhsu Igauau tautas tautib. Kreewu awises skaidri parahda, us kureni nowed eekschliga farihdischanah un faschelte buhfschana, prohti us Igauau tautibas isnihzinachanu. Pee politikas dalibu nem- dami, zenschatees ta, fa wifur waldu meers, islibgfschana un drau- dsiba, bet ne wif reeschanah un atsweschanah. Zenschatees pehz meera un draudsiba — Igauau tautibu stiprinadami un usturedami; bet zenschatees pehz taha leetahm — ari paschi fewi usturedami. Juhs gan atsibsteet, fa Juhs efeet tee pirmee, kas pahrfreewotaseem un pahrfreewoschana palistu par upuri. Mahzeet zik waredami kreewu walodu un felmejet mihestibu us muhsu kreewu brahleem.

Kreewu waloda ne-aprihs Igauau walodu, un kreewu awises naw wif — kreewi. Fa kreewu awises naw ta ihsta un weeniga kreewu gara bals, tapat ari Igauau gara bals naw wif taha awi- ses, kas rihtidamas rihtda. Parahdisim, fa kreewu walodu gribam eemahzitees, bet Igauau walodu gribam runah un Igauau isglihtibu — patureht. Parahdisim weenprahtigi, fa kreewu awischu enaida deht mehs eeksch few nesaudejam sawu wihsapahriga tehwu-semes mi- lestibu un neleekamees pawestees us enaigu pret saweem kreewu tau- tibas lihdsplifoneem. Kad mehs parahdam sawu neschaubigi ustizigo prakta tehwijai un dñmteni, un israujam saweem pretineekeem un enaideekeem eerohtschus is rohkahm!“

Sahkuma runa,

fo Latweefchu draugu beedribas fehdeschana, 4. Dezemberi fch. g., turejis A. Bielenstein, i. l. presidente.

3. f., pehz muhsu beedribas likumeem pirmajä veetä fahw gra- matika un leksikons, par fo mums jaruhpejahs un jayuhlejahs. Tad

man schodeen leels preeks Juhs apsweizinajohht peemineht, fa ohtra wahrndizes dala nu gatawa Juhsu rohkas. Atkal weenu no saweem leeleem darbeem esam jele zik-nezik pabeiguschi; es fakta zik-nezik, jo wahrndizes darbam tahda daba, fa pee beidsamä gala, pee pilnibas muhscham newar tilt. Jau tagad pelikumus un pahrlabojumus krah- jam preeksch pirmahs dalas, un ohtrai dala to tik pat wajjadsehs. Pahrspreeschana par Brasches darbu fchini azumirkli nekriht; pehz preeksch tam buhs weetas, kad par gohda-algu runast. —

Par muhsu krahjumeem is wezehwu laikeem, preezigi waru sinoh, fa pafakas un teikas jele labu dala no tahm esmu warejis us druku sagatawoht un ari Wahzu walodä pahrtulkoht. Pawisam gatawas preeksch drukas ir 1000 Latweefchu mihklas ar Wahzu tulkojumu, ar pessihmejuneem par walodas un fatura isflaidroschanu, un ar preeksch- wahrdu par fcho mihklu dabu, garu, wezumu. Drukä isnahls war- buht lahdu 12 bohgenu. Ja Jums patiht, z. t., pehz lahdus gabalus wareschu lasht.

Pee scheem muhsu sinatniseem darbeem man azis janet us teem wehra leekameem sinohjumeem, fo muhsu jaunä mahsa Bruhshöls lau- dis laidusi, prohti Leischi rafstu beedriba. Weena gada starpä jau diwi burtinizes drukatas, un tur atrohnam Leischi wahrdi krahjumus preeksch wahrdnizes paplaschinaschana, sinas par wezahm Leischi grah- matahm, rafstus par zitu wahrdi fahnehm, par Leischi walodas islohf- fnehm, zitas Leischi dseesmas, siages, pafakas, sinas par atrafahm wezu laiku atleekahm, par jaunahm grahmatahm, par beedribas noti- fumeem u. t. pr.

Leelaka bagatiba rahdahs neka muhsu magasinä beidsamöls gaddöls, un mehs waretum no sawas jaunahs mahzites ne til ween dohmaht us leeleem gareem rafsteem, bet ari ihfas fahdas nekahdas sinas magasinä fastahdiht, kas til ween waretu geldeht par muhsu darba-lauka ispehtischana. Rahdahs, fa Bruhshöls nule til ziti darbi teek fahkti, fo pee mums jau muhsu tehvi pastrahdajuschi, p. p. Napierskis par drukatahm Latweefchu grahmatahm. Tapat ari rahdahs, fa nule til fahk ismekleht Leischi walodas islohfnes, lai gan mehs jau gadu gadeem esam ruhpejuschees par Latweefchu walodas dialek- teem, winu dabu, timumu, rohbeschahn.

Bet ir mums dauds wehl darba ir preekschä. Mani ispehtijumi par Latweefchu walodas dialekteem wehl naw drukati un wifas Lat- weefchu wezas grahmataas bibliotekas wehl naw ismekletas. Dauds wehl truhft, fa wif Latweefchu walodas wahrdi wahrdnizë buhru fa- frahti, un te no lauschu mutes jo ruhpicaki buhru jasnel, jo wairak paschi Latweefchu rafstneeki atlahpjhä no lauschu walodas un rafstu walodu sweschedi grohsa daudskaht it bes wajjadibas.

Dauds wehl buhru fo strahdaht, lai smalki un dñli nomanitu walodas garu pehz wahrdi fahnehm un pee lihdsigu wahrdi ischh- schanas. Pareisi runah un pareisi rafstiht tifai tas mahzites, kas la- bi no pratis walodas garu, un kas wahrdi teizoh, to paschi juht, fo tauta, to wahrdi teizoh, juht sawa firds dibinä. Un fchini leetä ne til ween Wahzeem friht mahzites, bet ari pascheem Latweefcheem, kas us augstaku mahzibas un gara isglihtibas fahwokli pakahpuschi, no sawas tautas atlahpuschees un sawds rafstids wairas nerahda tautas walodas garu.

Dauds wehl buhru fo strahdaht pee wezu laiku atleeku krahfscha- nas — prohti ar mahzitahm azim, un pee fcho atleeku fahrtigas isstrah- daschana un isflaidroschana ar mahzitahm rohkahm, ar mahzitu galwiku.

Bet fur ir taha azis, taha rohkas? Weenam ohtram firds no- gurft pahrlerejigu darbu nepahrspejohht. Jauni spehki jamekli, japee- skubina, lai metahs sinatnibai par strahdnekeem. Pascheem buhs firds preeks no tam wairak, neka zihniyotees pafaules widü, strihdoschohs partiju starpä. No scheem zihniyotees par dñshwes leelahm jautaschana mehs jau gan netekam atlaisti, un no teem mums ari naw ja- atraujahs, fur mehs til pateesibai waj taisnibai waram pakalvoht; bet jo jaufaki iraid kluja garä dohtees un kertees pee taha garigahm leetahm, kas ari dñshwa, pee senatnes, kas ari dñshwa, un no turenes mekletees ne wif apgisetelus eerohtschus, fchi laika enaigu un kildas wairoht, bet jo wairak to augstaku fahwokli, no kura pahri par ne- gohdigu zilweku reeschanahs waretu eraudsiht to zela galu, fo Deewa rohka pafaules zilwekeem un tautahm kluja, un tohs prakta, tizibas un svehtibas dihglischus, fo atkal Deewa rohka katra zilweka un kat- ras tautas firdis no eefahkuma stahdijusi un fo mehs wifur waram atraf, fur tautu walodas eerashas, timumus un notikumus fomeklejam, noprohtam un pahrdohmajam.

Mans nodohms ir zaur scheem tahdeem wahrdi parahdiht, zik swarigi muhsu beedribas sinatniski usdewumi, un jaunä strahdneekus pee scheem darbeem pee-aizinah un pafekubinah. Pee scheem darbeem mehs pafekamees no fchaurahm Latweefchu tautas rohbeschahn us taha plaschahm Tiropas tautu rohbeschahn, ar fureahm Latweefchi fahw ihfä fakara, un teekam pafargati, fa neflihftam tais tautib fahdös, kas deenu no deenas pee mums un pa zitu pafauli us taha nezelu grohsahs, fa nahkameem dñmumeem teesham leels brihnims buhs, fa tee tehwi ta warejuschi nokliht un apmalditees.

3. f., esmu eradis il gadus fchini deenä eevehroht ari Latweef- chu tautas fohkus, fo spee us preekschu garigä un wifä lablkahschana, jo walodas kohpschana un grahmatneebi ar tautas attihstischana, it ihfä fakara.

If fchi gada eefahkuma japeemin, fa Latweefchu tauta pee muhsu Keisara waldischana jubilejas pirmo reis ar zitham, prohti ne wifahm, bet taha jo seelahm un jo isglihtoahm muhsu walsis tautahm pee

stahjuſees pee Keisara gohda-frehſla ar ſawahm laimes ſirds-wehleſcha-nahm un rakſteem. Tas ir eewehrojamis ſohliſ, par fo japeezaſahs, kad tik nebuhtu janoschehlo, ka tanis paſchöſ ſwehtkös, fo preezigi ſwineja wiſas Kreewu walſti ſaweenotas tautas, ziti Latweefchi drihtjeuſchi nepateesibu nolikt preefch Keisara Majestetis azihm. Ta man gan buhs brihw pateesibas rohbeschas nepahrkabpjoht ſiameht to ſinamo albuma leetu.

Waſarā atkal bij redſami jauki un bagati darba augli, prohti ohtrois wiſpahrigöſ dſeedaſchanas-ſwehtkös Rihgā. No wiſahm pu-ſehm ir leeziba dohta, ka ſchee ſwehki brangi iſdewuſchees. Kahdi 80 kohri (leela puſe Widsemneek) ar kahdeem 1600 dſeedatajēem un dſeedatajahm it labi gohdu iſpelniuſchees, ja neprafam ſmalkaku mahf-ſlaſ ſkohlu no ſemneeku fahrtas, kam tatschu maſ walas. Deem-iſchehl ari ſchē kahda leeta japeemin. Prohti, kad taſ ſwehtkös un pehz teem ſwehtkeem ſirdis un prahti ne tik ween preezajahs, bet ari ſilajahs par to, kaſ rahnijahs panahkis, tee fahkumi, tee zehloni gan naw deewegan cewehroti, ka tas wareja notift, ka Latweefchu tauta tahdus dſeedaſchanas-ſwehtkus ſwinejuſi. Tai paſchā laikā daudſ ko dabujahm laiſht laikraſtis, ka Latweefchu apſpeeti laudis, bet nelur ne-efmu uſgahjis leezibu, kapehz aif Baltijas rohbeschahm no Dinaburgas lihds ſeemelu juhru, lihds fluſo juhru, lihds melno juhru ſemneeki tahdas dſeedaſchanas ne-iſtrihlo un neſpehj iſrihkoft. Tahs waimanas par apſpeeti buhſhanu un tahs leelahs ſlaweſchanas neſapafs kohpā. Jo apſpeeti laudis ir pee ſemes, un kaſ atkal gawile un leelahs, tee tatschu ir fahdu labu gabalu pakahpuſchi us augſchu. Jeb waj tas ta waretu buht, ka Latweefchu tauta attihſtijuees ne buht ne zaur ſawas dſih-wes gahjumu, waj tas waretu buht, ka Latweefchu tauta wiſu labu no wakar deenā pati iſaudinajuſi un no ſaweeem audinatajēem til ween ſakaweta? Brihnumis teefham leels, ka ſchē „apſpeesta“ un „faſaweta“ Latweefchu tauta paſaules pirmu meiſteru muſikus war jauki iſdseedah; brihnumis teefham leels, ka ſchē „apſpeesta“ un „faſaweta“ Latweefchu tauta ſawus behrnuſ til ne itin wiſus ſkohla raida ſchinī laikā, kur daschā labā Eelſch-Kreewijas gubernā no ſimts mahzameem behrneem ne 12, ne tſchetri ſkohlu dabu redſeht!

Wehl no ſchē gada japeemin Jelgawas Latweefchu beedribas zel-ſhana, kaſ tagad no rudens laika ar Rihgas Latweefchu beedribu labā draudſibā. Abas beedribas ruhpejahs ſadihweſ preekuſ us aug-ſtak, glihtaku ſtahwokli paſelt un tadehl ihpafchi kohpī teateri. Tad ari ruhpejahs par labdaribu, par ſinachanas pawairoſchanu zaur la-ſamahm grahmatahm, runahm, jautajeenu iſſkaidroſchanahm, laikraſt ſohpſcham. Pee tahs reiſas nu ari Jelgawā ka Rihgā weeta eegah-data, kur tautibas gara kohpeji war ſaraftees un ſaweenotees. Jo abas tahs beedribas noſauz par „tautas mahmulitehm“, un mahmuli-tes tatschu ſawus behrnuſ ap ſewim grib ſapulzinaht.

Beidſoht ažis metiſim us Latweefchu laikraſtēem; tee ihpafchi friht muhſu pahrfpreſchama aprink. Schē jaleek wehrā, ka ziti laikraſti, kaſ ſenak ſawu zelu gahja ſatris ſewim, nu ſametufchees us weenu rohlu un weenā wahrdā, ta ka nu ar puſ naudu un ar dubultu ſpehku ſarvu darbu war ſtrahdaht. Semkohpim gadjuſees jauna re-dakzia, werbuht paſham par labu, ja tik peepilda, kaſ, ka rahnijahs, ſohliks, un kad nezelahs tik ween ziti akteeri, bet paleek tas pats wezis kumedijsch.

Es tē grībetu to gohdu ſemteeſ un tohs zeen. redaktoru ſkus mihi-uhgt, ka arweenu wehrā liktu ſawu uſdewumu, ſamu peenahkumu, ſawu gohdu ihpafchi pee teem ſinoujumeem, kaſ wiſeem teek peefuhtiti un neſino riſtigu pateesibu. Zaur teem tahdeem lapas gan teek pildi-tas, bet laſitaji teek apmulſchinati. Labums ne-atlez neweenam, it ne buht ne Latweefchu tautai. Tatſchu preefch tam ſchee nepeateſigee ſinoujumi nebuhs nodohmati, ka tee ſarkani lupati, ar ko Spahnijs wehrſchu ſawejis wehrſchus grib ſakaitinah un ſalarfeht. Tatſchu redaktori now ſawu ſinas dweju ſalpi, ka buhtu ſatris rakſis, katra wehſis ja-uſnem. Tatſchu redaktoreem friht ta teefiba, ſinas noſwehrt un iſſchirk, un ſchlehrū un uguns ari buhs, zitam negeldigam rakſtam galu dariht. Tatſchu redaktoreem buhs tas iſſchirkigais prahis, ka ne-ſpreedihs tuhliſ tam wainu, kaſ netaiſnojahs warbuht nemas, warbuht netaiſnojahs tai ſuhdſetajā lapā. Tatſchu negribam zereht, ka tee redaktori nodohmā ar launu prahtu Latweefchu pret ſemes teefahm, pret Wahzu lihds-eedſhmoſtajeem ſamuiſnah un ſarihdih. Bet kapehz tad tas pulks nerikti, nepeateſigee ſinoujumi ihpafchi tais laikraſtis, kaſ tautibas ſarogu augli wiſina? Latweefchu tauta jau par zitu teefu ſpre-duſi un no wiſeem atbildeſchanu ſawā laikā prahis, kaſ wiſai patee-ſibu un taifnibu nepaſneeds.

Bet mehſ, z. l., kaſ no tehwu laikeem „Latweefchu draugu“ wahrdū efam eemantojuſchi un to ne-efam paſchi iſwehlejuſchees, mehſ lai „drauga“ prahtu Latweefcheem arweenu parahdam, drohſchu un taifnuleezibu dohdami ſatru brihdī pret ſatru literarisku nekahrtibu, lai ga-dahs kur gadidamees, un lai nebehdajam, ka to mums par launu nema.

kap. Wehl gaidamahs iſdohſchanas neſneegfees pahri par 100 rub., ta ka ſkaidris atlikums buhs kahdi 2 tuhſt. 450 rubl. Pehz Rihg. Latweefchu beedribas runas-wihru ſpreeduma — par $\frac{1}{3}$ datu no ſchē atlikuma peckritihs ſpreest dſeedaſchanas-ſwehtku komitejai lihds ar to kohru dirigenteem, kaſ pee ſwehtkeem dalibu nehma. Zeen. dirigentu ſungi nu teek luhtgi, wehlakais lihds 2. Janvarim 1881. g. zaur rakſtu ſwehtku komitejai paſinoht, preefch kahda mehrka ſhee 815 rubl. iſleetajami un ka glabafchanā nauda nodohdama. Lihds ar to teek dirigenteem un ziteem ſwehtku komitejas lohzeleem ſirohts, ka 2. Janw., pulſt. 12döſ puſdeenā, Rihg. Latweefchu beedribas namā notiks komitejas fehdeschana, kur par ſchō leetu galigi noſpreedihs. Wehle-jams, ka ari dirigenti pehz eefpehſchonas pee ſchahs ſehdeschanaſ nemtu dalibu.

Rihgā, 4. Dezemberi 1880.

Komitejas preefchneeks: K. Kalninsch.
Rakſtu-wedeja weetā: F. Grosswalds.

Seemas-ſwehtku wakars.

No ſuņduļa atſahſtihis.

Wiſch aifgahja atkal prohjam, gribedams elfamu nolikt, un tad, ja ſahdſchā buhs palihga-ſkohlotaja weetu dabujis, tad — ja, dohmaja apnemt ſawu mihiļ ſimoni. Wina familija tapa no wiſeem gohdata, un jau bij noſpreests, ka wiſch ſawa tehwa weetas da-buhs... Jaunajam pahrim netruhka neneeka....

Ihſi pehz Andreja aifeſchanas runaja ſahdſchā, ka leels fabrikis tiſchoht tuiſhts. Schihs runas ari bij pateesiba, jo ſeme tika meh-rota un buhwmaterials peewests, un keſterā mahjā eegahja Albrechts un ſtahdijahs ka jauns kaiminfch keſterā familijs preefchā.

Tagad, kur Andrejs tahlu bij, Albrechts ſahka jo drohſchi ap ſimoni ſidoht, un ſtahdija winai no ſawas bagatibas un leela fabrika.

„Andrejs jau ir Jums tik pat ka brahlis,“ wiſch reiſt fazija, „un tur jau naw nekahdas laimes laulibā, un Andrejs ari Juhs ne-ſpehj aplaimoht, jo ſawas amata-darifchanas eegrīmis, wiſam preefch tam nebuhs laika... Sarauſtat wezahs mihiſtibas faites, ſimone, un eſat brihwa, par ko Andrejs Jums pehzak pateikſees.“

Bet meitene ſratija galwu.

„Nekad,“ wiſa fazija ſmaididama, „nekad, kamehr es dſihwoj!“ Juhs, Waldawa ſgs, to neſinat, ka ſtarp mums ſtahw... Es neſpehju wahrdöſ iſteilt, bet Andrejs mirtu, ja wiſch mani paſaudetu... un es... ak, es neſinu, bet... tifdauds ſahyju un ſee-ſchanu Deewas preefch manis naw radijis!“

Schi bija ſtingra atraidifchana; bet ſchē pretoſchanahs wehl wairak Albrechtu ſaitinaja. Wiſch mehginaja zaur ſchēkubahm wiſu us ſawu puſi dabuht, bet wiſa fuhtija it wiſu wiſam atpalaſ; tad wiſch roudſija ſimonei eeteilt, ka Andrejs nemaf wiſas wairs ne-atminoht, bet ſidojoht ap zitu.

„Es pats eſmu redſejis, ka wiſch dſihwo,“ Albrechts fazija, „un kamehr man tas Jums jaſlehpj. Brihws jauneklis gan ta war dariht, bet ne ſaderheſt bruhtgans;... ta ir krahpfchana. Wiſch Juhs nemihl!“

Simone valika bahla; wiſa drebeja.

„Juhs melojet,“ wiſa fazija, „Juhs to ne-eſat redſejuschi; wiſch naw tik wilitgs! Merunafim no wiſa, Waldawa ſgs... es wehl reiſ Jums ſaku: Andrejs naw tahds; es wiſu mihiļ un buhſchu wiſa ſeewa!... Juhs zenshatees welti, wiſu no manis ſchirk.“

Albrechts gan neka neſazija, bet wiſa ažis draudedamas draudeja.

„Es zenshohs, un ja man ari dſihwiba buhtu jaſaudē, lihds ſawu mehrki aifneegſchu.“ wiſch fazija pehz kahda brihſcha. „Us atkalredſehanohs, ſimones jkds! Piems Juhs wiſu prezeſet, no-tiks brefmigas leetas!!“

Kad wiſch bija aifgahjis, tad ſimone ūhdſa keſterim, lai jel aifleeds Waldawam ſawas mahjas. Keſteris ari to darija, bet fazija ſimonei ta:

„Neſaki tikai neka Andrejam, jo ſchē ſina waretu wiſu ſajaukt un wiſch neſpehju nolikt elfamu, un ta tad buhtu wiſa dſihwes laime iſpohtita. Waldawa draudi ir tukſchi neeki, bet kad Andrejs to nephrdohmā, tad...“

Wiſch apſtahdjahs ſawā runā, bet wiſa bals ſtrihzeja, us Andreja nahkotni dohmajoht.

Wiſa dehls kriſtu — zauri... Ta buhtu ne-iſſeſchama leeta; wiſch aif behdahm — waj nomirtu!

Simone apſlehpā preefch wezā ſawas bailes.

Zeen. 2. Latweefchu dſeedaſchanas-ſwehtku kohru dirigenteem.

Nehki par 2. wiſpahrigem dſeedaſchanas-ſwehtkeem tagad ir gandrijs jau galigi ſlehtgi. No ſwehtkeem ir eenemti 14 tuhſt. 769 rubl. 30 kap., lihds ſchim ir iſdohti 12 tuhſt. 251 rubl. 97 kap., ta ka ſkaidris atlikums ſchim brihſcham iſtaifa 2 tuhſt. 517 rubl. 33

Peelikums pee Latweefchu Alwischu Nr. 51.—1880.

Nahditajš: Sahls ir wizadi 2c. Vagrabi 2c. Par ſeh-
jas 2c. Lihdellis 2c. Kä war 2c. Mehlofchana 2c.
Lihdellis 2c. Seepju-uhdens 2c. Kä wiztu ohlas 2c.

Sahls ir wizadi jadohd lohpeem.

To paſchu labumu, ko fahls dara pee zil-
welk uſturas, ta ari dara pee lohpu uſturas.
Lai gan daschi ſemlohpji to netig, jeb ari ne-
grib tizeht, tomehr tas pateefibā tā ir, un ari
newar zitadi buht. Lohpa meefa fastahw if
tahm paſchahm dakahm un ir fastahdita pehz
teem paſcheem dabas likumeem, kā zilwela
meefa, tapehz waijag preeſch lohpa meefas uſ-
turefchanas til pat dauds fahls, kā preeſch
zilwela. Peedſhwojumi mahza, kā pee-augu-
ſham zilwelam, kas fwex kahdas 150 ($7\frac{1}{2}$
pohda) mahrzinas, waijag masakais lihds 10
mahrzinu fahls par gadu. No tam nu ir re-
dsams, kā widejai gohwij, no 600 mahrzinu
fmaguma, waijadſehs gan mas kahdas 40 mahr-
zinas fahls par gadu. Lohpu aſnis ir kih-
mifki iſmelletas, un pee tam ir israhdiſees, kā
taħs ſatur til pat dauds fahls datu, kā zilwela
aſnis. No tam tad ari ir ſaprohtams, kā
lohpam ir fahls til pat waijadſiga, kā zilwe-
lam. Par peerahdiſchanu, zif lohti lohpi kahro
pehz fahls, lai ir ari tas, kā tee labprah laisa
tahdas weetas, kas ir dauds-mas fahligas.
Sahls ir, ihſi ſakoht, tahda leeta, kas uſtur
lohpam weſelibu. — Waſarā, kur lohpi war
pa-ehſtees ſahlainas ganibās, now fahls til
lohti waijadſiga, lai gan — 1 lihds 2 reif par
nedelu fneegta, dara daschu labumu. Bet ſtarb
waſaras baribu un ſeemas baribu ir leela ſtar-
piba; ſeemā lohps dabu tikai fauſu, zeetu un

geuhti ſagremojamu baribu, tapehz tad ari ir
fahls jo wairak waijadſiga.

Sahls kairina lohpa mahgu un palihds mah-
gai ehdamo labaki ſawahriht. Salmi, pelus
un wezs feens ir geuhti ſagremojama lohpu
bariba, ko war dauds labaki isleetaht, kād pee-
leek flaht fahli. Jo labi war fahli tad islee-
taht, kād lohpeem jadohd ſlikta bariba, ſafa-
lufchi jeb eepuwuſchi kartufeli u. t. j. pr.
Schahdu ſliktu baribu waijag aplaiftibt ar
fahls-uhdeni. Salmi un feens ir ſagreeschami
ekſelds. Ar fahls-uhdeni aplaiftitu ehdamo
lohpi ehd til pat gahrdi, kā paſchu labako ba-
ribu. Sahls wairo lohpam iſſalkumu un ſlah-
pes, un tas ir waijadſigs pee lohpu uſturefcha-
nas. Gala no tahdeem lohpeem, kas ir da-
bujuſchi fahli, ir ari dauds garſhigala, nekā
no lohpeem, kas naw dabujuſchi fahli. No
tam ir redſams, kā pee lohpu barofchanas ne-
waijadſetu fahlij truhkt.

Ahda no tahdeem lohpeem, kas dabu ik dee-
nas fahli, tohp arween ſtipraka un zeetaka;
ſpalwa, tiflab pee ſirgeom, kā ari pee gohwihm,
ir gludenaka un ſpihdoscha; oitahm wilna wai-
rojahs un paleek mihkstaka un fmalkaka. Pat
ſlimibas lohpeem nepeemetahs til ahtri, un kād
ari kahds lohps ſahlainas, tad ſlimiba ahtrak
beigfees, jo fahls iſdſen if lohpu eeffchahm
katru nelabumu, zaur ko ſlimibas newar til
drifts eerafees.

Wispahrigi nemohť ir israhdiſees par derigu
doht ſirgam 1 lihds $1\frac{1}{2}$ lohts, gohwij 2 lihds
3 lohts, aitai $\frac{1}{4}$ lihds $\frac{1}{2}$ lohts un zuhkai
1 lohti fahls par deenu. Wairak doht —

buhu tik pat leela pahrskatischanahs, kā kad nemas nedohu.

Anglijas semkohyji, kam ir tee smukalee lohpi pafaulē, dohd fawem lohpeem tik daus fahls, zik tik tee paſchi grib. Tikkab seem' stalli, kā wasar' us ganibahm stahw weenmehr nolisits traufs ar fahli, lai lohpi ehd, zik teem patihk, un neweens lohps ne-ehdihs wairak, nekā tam ir derigs. Bes tam dabu turenas lohpi lohti labu, spehzigu baribu un masfalu.

Sinams, pee mums ta newar buht, jo muhfu lohpeem japahrteek pa leelakai dala no falmeem. Bet tapehz ari mums jadohd lohpeem, un it ihpaschi gohwihm, fahls, jo tahs spehj salmus wairak un labak sagremoht, kad dabu 2 lihds 3 lohtis fahls par deenu. 1 mahrzina fahls malkaja tilai $2\frac{1}{2}$ kap. (us preefschu gan buhs zaur tulles atzelschanu wehl lehtaka), un ar to war par deenu istikt waj nu 10 gohwis, jeb 20 sirgi, jeb 30 zuhlas, jeb ari 60 aitas. Waj gan atrastohs kahda semkohpiba, kas nespehru scho masumu isdoht fawem lohpeem par labu!?

Ja apluhko wifus tohs labumus, ko atness fahls, ja to dohd lohpeem pee baribas, un salihdsina ar masajeem isdwumeem par fahli, ko lohpi patchre, tad naw nemas faprohtams, kapehz netohp fahls stallis tapat bruhketa, kā tuknās un us galda.

Par fahli runajohrt waram fazicht, kā ta buhu jadohd schahdā wihsē:

Ja lohpu ehdamais — feens un salmi ir labi eewahkti un naw dabujuschi par dauds leetus, tad lohpi schahdu ehdamo ehd tapat it labi, un tad fahli waijag pusdeenās fausu eebehrt fileš, lai lohpi to laisa. Ja ehdamais naw ihsti labs, tad waijag fahli papreefsch iskaufcht uhdeni un tad ehdamo aplaistiht ar scho fahls-uhdeni.

Ari sirgeem war fahli likt file preefsch uslaischanas, tapat ari aitahm kahdā wezā bkhodā. Preefsch zuhkahm waijag fahli fajaukt ar issi-jateem pelneem, jeb smalki sagruhstahm ohglehm, jeb ari wehl labak ar akmenu ohglehm, no kam jadohd katrai zuhkai weena ehdamā ka-

rote par deenu klahrt pee zitas baribas. Lai nebuhtu ik deenas jasagatawo schahds maifijums, war ari fataisift preefsch wairak deenahm jeb ilgaka laika us reift.

Sawu rakstiu beigdami wehl issakam wehleschanahs, kā turpmak taptu fahls bruhketa preefsch lohpeem — wairak un kahrtigak, nekā tas ir notizis lihds schim. Tad ari drifs ween redsefim, kahds labums no tam atlez.

S—s.

Kā dīrdam, esoht schogad Oktobera mehnesi sak apgraususchi dauds auglu kohzini tahdā mehrā, kā tee, ja tohs neglahbs, aiseeschoht pawafari bohjā. Mehds dohdam padohmu, tahdus apgrausus kohzinus aplikt tuhilit ar maifijumu is frischeem gohwu mehfleem un mahleem un tad apseet ar falmeem, lai sala kohzinam nespeeschahs klahrt. Pawafar' mahli ja-atnem un ja-apseen wehl ohtreis ar tahdu pat maifijumu, zaur ko warehs isglahbt wehl daschu labu kohzini.

Pagrabi wifadi jawehsina jeb jalustē.

Lai ehdamahs leetas, ko seemā usglabojam pagrabōs, usturetohs ilgi labas un derigas, waijag katrau puhletees, tahs issargaht no winu eenaidneekeem. Schee ehdamo leetu eenaidneeiki ir auftums, filtums, pelefchana, puhschana, fatruneschana u. t. j. pr.

No scheem peezeem eenaidneekeem eestahjahs pirms, fals, arween weens pats; tee ziti 4 ir katu reis kohpā un eet rohku-rohka. Ja salihdsinam to skahdi, ko padara fals, ar to, ko filtums ar fawem beedream, tad ir pirmejā pret ohtro lohti masa un neeziga. Kletu reis tik usnahk peepeschti tahds fals, kas padara weenā nakti pagrabam eewehrojamu skahdi. Bet tas war ari tik tad notikt, kad ir fals ihsti stipris un pagrabi naw labi aistaifiti.

Ja pagrabs ir par filtū, tad fahk augt pelejuma peeyes. Pehleschanas ihstaic eemeflis ir baltas smalkas un garas fehnites, kas mil-

lumā wifur eerohdahs. Jo pagrabs ir filter, jo wairak un ahtrak winas aug, jo filter ir waijadfigs wifeemi augeem un tāpat ari schihm peepehm. No schihm peepehm ari kartufeli fahk puht. Waijag tik apluhloht fapuwischus un satrunejuschus kartufelus, tad redsehs, kā tee wisapfahrt aplaiduschees ar maseem balteem raibumeem, kās naw zits nekas, kā minetahs peepes.

Kās tura pagrabu par dauds filter, tas weizina peepju augfchanu un skahde wifam, kō tas usglabā sawā pagrabā. Lai nu gan filter ir pagraba leelakais eenaidneeks, tad tomehr dasch labs steidsahs rudenī sawa pagraba lohgus ahtri jo ahtri aistaischt, lai pagrabs neisdistu, nemas ne-apdohmadams, kā filter skahde wina pagrabam wairak, nekā aufstums. Ja pagrabi ir seemā par filter, tad tur ari daschadi kustoni usturahs.

Ja grib pagrabu un wisu, kō pagrabā usglabā, issfargaht no scheem eenaidneekeem, buhtu ja-eewehro schee padohmi:

1) Pagraba lohgus waijag rudenī tureht tik ilgi walā,zik tik ween ir eespehjams, un nebuhs ahtrak taifisht zeeti, lihds grahdū glahse nulli rahda.

2) Jo pagrabi ir dfilter semē, jo aufstakeem teem waijag buht.

3) Ja trahpahs pagraba weenā pufē aufsts wehjisch, tad waijag lohgus wehja pufē aistaischt, bet pawehja pufē ir ja-atstahj walā.

4) Tikklihds kā seemā eestahjahs mihiests, lehns laiks, waijag pagraba lohgus attaischt, lai pagrabā war ee-eet tihrs gaisb.

5) Tāpat kā wasarā, der ari seemā, kā pagrabi stahw dsestri, jo tik tad skahde aufstums chdamahm leetahm, kād termometeris rahda jau fala pufē.

Par sehjas ehdejeem jeb tahrpineem.

Latv. Aw. peelikumā Nr. 45. atrohdam rakstu, kurā Mahmischa lgs superfosfatu kā labu lihdselli pret sehklaas ehdejeem jeb tahrpineem eewehl.

Negrību leegtees, kā ismehginatajs pehz superfosfata uskafischanas kahdu nedīshwu tahrpinei us sawu sehjas laukli atradis, bet nesin, waj tas buhs no superfosfata nahjis.

Pee mums, Leischds, tika schogad sehjas lauki no tahrpineem lohti apskahdeti. Mandā pafcha abōs laukds tika sehja weetahm tā isehtā, kā melna seme valika, gan tur, kur laukls bij ar staka mehfleem un superfosfatu mehflohts, gan ari tur, kur superfosfats ween bij uskafishts. Weena pati defetina, tai pafchā laukā, valika no tahrpineem ne-aistilta. Deht mehflu truhkuma tapa schi defetina 2 nedekls preefsch apfahschanas mehfloota. — Ari zitōs gadōs efmu pedīshwojis, kā ar superfosfatu mehflooti lauki no sehklaas ehdejeem tapa lohti apskahdeti.

Tā tad pehz mana pedīshwojuma newarefim superfosfatu eewehleht kā lihdselli pret sehjas ehdejeem, bet kā pasihstamu un labu lihdselli preefsch mala pildischanas.

Arkmanu Schulzis.

Lihdselli pret pruhfcheem (tarafaneem).

Efmu daudsreis lasjīs daschadas pamahzischanas preefsch pruhfchu (tarakanu) isdīshschanas. P. p. boraku waijag kohpā fajault ar bihdeleteem milteem un iswahriteem kartuseleem, un tur nolikt, kur pruhfchi usturahs. Scholihdselli wairak reisas isprohwejis, ne-efmu wis ihsti teizamu atradis. Turpreti efmu fosfora-medu, kas apteekds dabunams, atradis par lohti derigu. Bet, finams, ar finu ar fosfora-medu ja-apeetahs, jo ir nahwigs. Fosfora-medus ir us skalgalinieem ja-ussmehrē, un skalgalinī ir tur ja-eesprausch seenā, kur pruhfchi rohnahs. Krahnes un plihtes tuvumā nebuhs fosfora-medu nolikt, jo war lehti aisegtees. Pehzak pruhfchi jasaflauka un ja-eeber uguni, lai mahju putni nedabu ee-ehst; skalgalinī ir jasadedsina. — Wehl japeemin, kad fosfora-medus ir islikts finamā weetā, tad par naakti, waj ari deenu, durvis un truhbas

jatura walā, lai zilwelku wefelibai ne-
skahde.

Stschu B—sch.

Ka war pasht wezas ohlas (pautus).

Papreelsh waijag issaufeht 120 grames fahls 3 kohrtelds uhdena. Kad fahls iskusufi, eelek ohlu uhdeni. Ja ohla ir dehta tai paschā deenā, tad ta eet dibinā; kad jau deenu weza, tad wina nesafneeds dibina. Trihs deenas weza ohla ne-eet ne dibinā, ne wirfū, bet stahw uhdena widū. 5 deenu weza ohla stahw gandrihs uhdena wirfū, un jo wezaka, jo wairak ta peld uhdenim pa wirfu.

Mehfloschana ar sohdrejeem.

Krahfnis un flurstenus tihrijoht sohdreji tohp daschlahit kā nederigi aismesti probjam, lai gan tee fatur labu dalu mehflu jeb augu baribas. Sohdreji naw wairak nekas, kā smalkas ohglu dolas, kas faktahjahs flurstenos un krahfnis. Sohdreju wehrtiba mehfloschanas finā naw ari wifai masa, jo tee fatur bes ohglu weelas ari labu teesu amoniaka. Mehflost war ar sohdrejeem waj nu tohs ar semi sajauzoht, jeb tohs war ari leetaht pee augu aplaistishanas. Pee 30 datahm uhdena waijag peejaukt 1 daku sohdreju. Ar schahdu sohdreju uhdeni war leet wifadus pohda-augus, un it ihpaschi pukes, kas tad aug un seed jo bagati.

Ja sohdrejus sajauz ar semi, tad is tahs isdēn pehdigo fleku, jo fleekas newar sohdrejus panest.

Lihdseklis pret siwennu sprahg-schanu.

Siweneem useet daudreis jaureefhana, kas tohs padara nespēhzigus-un nonihlusches, un no kam tee beidsoht aiseet bojhā. Pee ismekleschanas ir at-rastis, la zaur scho kaiti krituscheem siweneem

bij ne ween eelschas, bet ari ašinis samaitaju-schahs zaur lohti masahm, tik ar wairofchanas glahsi redsamahm fehnitehm. Lohti derigs lihdseklis pret scho kaiti ir pee 98 datahm uhdena peejauktas 2 dalas karbol-skahbes, ko waijag slimajeem lohpineem eedoht wairak reisas par deenu. Ari weseleem siweneem war arween pee ehdeena pеelet klahf kahdu daku no schihm sahlehm, kas tohs iffargā no slimibas.

R.

Seepju-uhdens kā derigi un labi mehfli.

Brahtigam semkohpim buhs katu, ari pat to masako leetiau eewehroht, ja no tam nahk labums wina faimneezibai. Tamdeh kā daru us-manigas zeen. faimneezes us seepju-uhdeni, kas ir lohti derigi mehfli ihpaschi preelsh pławahm, auglu kohkeem, ohgu kruhmeem u. t. j. pr.

P. R...n.

Ka wistu ohlas usglabajamas.

II.

Nihnas semē ohlas zaur tam teek ilgi usglabatas, kad tahs eelek stiprā fahls-uhdeni, kur winas til ilgi tura, kamehr tahs nogrimst dibinā. Kad tahs isnem, noslauka faufas un faleek kastes. Schihs ohlas ihpaschi tadeht ir teizamas, ka tahs nowahritis war ehst bes fahls.

III.

Nihmikis Schambors faka, ka ohlas dseltenums ar baltumu labi jasamaifa, un schis mai-tijums jaleij lihnijas beesumā us balteem schlihwjeem, kas faufā istabā, kuxā pirms gaisis ja-atjauno zaur lohgu un durwju attaisfchanu, janoleek weenu deenu schuht. Saufais ohlu-pulveris tad ja-issija un butelēs zeeti janokorke. Pee bruhkes, ka pankoku-, maises- u. z. zep-schanas — weenai mahrzinai minetā pulvera efoht tas pats spehks, ka 50 ohlahm.

J. F. W—g.